

S. Sayısı : 4 e ek

Askerlik kanununun 39 ve 61 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Adliye encümeni mazbatası (1/698)

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Esas No. 1/698
Karar No. 3

6 - XII - 1941

Yüksek Reisliğe

1111 sayılı Askerlik mükellefiyeti kanununun tadili hakkındaki kanun lâyihasının Umumi Heyetin 21 - XI - 1941 tarihli toplantısında müzakeresi sırasında 61 nci maddenin ihtiva etmekte olduğu hükümlerin adli mevzuatla olan alâka ve irtibatı dolayısıyla bir kere de Adliye encümeninde tetkiki tensip edilerek lâyihanın Encümenimize tevdi buyurulması üzerine bu bapta cereyan eden müzakere neticesinde yeni baştan tanzim kılınan madde bağlı olarak takdim olunmuştur.

Hazar veya seferde silâh altına davet olunan muvazzaf ve ihtiyat erlerin hususî veya resmî her türlü işlerinde kendilerini temsil etmek üzere yapacakları vekâletnamelerin tanziminde bazı kolavlıklar gösterilmesini istihdaf eden madde hükümleri Encümenimizce de tamamile yerinde görülmüş, ancak bu hükümlerin tathikatta herhangi bir ihtilâta meydan vermiyecek ve bilhassa kendilerine kolavlık gösterilmek istenilenler aleyhine netice tevhit edebilecek bir mahiyet taşınmamasına itina edilmiştir. Bu mülâhaza ile dir ki eratin kaza mercilerinde kanunî ehliyeti haiz olmayan herhangi bir şahıs tarafından temsil edilmeleri, usul ve kanun hükümlerine vukufsuzluk dolayısıyla hakkın ziyana sebebiyet verebileceği göz önünde tutularak kaza mercilerinde veya nizalı ve ihtilâflı işlerde muzahereti adliye hakkındaki hükümlerin tathiki suretile ücretsiz olarak bir avukat temini ve aynı zamanda harç ve puldan muafiyet tes'isi, vatan hizmetine çağırılan erlerin hak ve menfaatlerini himaye ve siyanet bakımından zarurî addedilmiş-

tir. Bu maddeye tevfikân tanzim edilecek vekâletnameler hakkında Borçlar kanununun vekâlete müteallik hükümlerinin cari olması iktiza eder. Bu itibarla verilen salâhiyetin şumulü sarahaten tesbit edilmemiş olduğu takdirde taallük eylediği işin mahiyetine göre taayyün eder. Vekil hususî bir salâhiyeti haiz olmadıkça hibe etmek, sulh olmak bir gayrimenkulü temlik veya bir hak ile takyit etmek gibi salâhiyetleri haiz değildir.

İsparta mebusu Remzi Ünlü tarafından maddeye « gerek müteselsil kefalet ve gerek arazisini ipotek etmek suretile Ziraat bankasından ödünç para almak » şeklinde bir fıkra ilâvesi hakkında verilmiş olan takrire gelince : bundan maksat tetkik mevzuu olan madde hükümleri dairesinde tanzim edilecek vekâletnamelere bu yolda bir kayıt ilâve edilebilmesine imkân vermek ise yüksek huzurlarına takdim edilmiş olan metin bunu temin etmektedir. Çünkü vekâlet akdinin şumulü yukarıda arz ve izah olunduğu veçhile müvekkil tarafından umumî hükümler dairesinde serbestçe tayin ve tesbit olunabilir. Binaenaleyh vekiline böyle bir salâhiyet vermek isteyen erin tanzim edeceği vekâletnameye bunu sarahaten dercetmesi kâfi gelir. Tekliften maksat vekâletnameye sarih bir kayıt konmamış olması halinde dahi vekâlet akdinin borçlanma ve ipotek tesis etmek salâhiyetini de tazammun etmesi ise bu yolda bir hükmün kanun haline getirilmesinin askere davet ve celbedilmiş olan erat aleyhine ne kadar mahzurlu neticeler tevhit edebileceği her türlü izahtan vareste bir keyfiyettir. Di-

ğer taraftan vekâletin sona ermesi sebepleri ve bunun hükümleri borçlar kanununun 396 ncı ve müteakip maddelerinde gösterilmiştir. Bunlardan yalnız biri olan azlin maddede zikredilerek diğerlerinin meskût bırakılması doğru görülmediğinden metinde mevcut olan azil kelimesinin çıkarılarak bu hususunda umumî hükümler dairesinde cereyanını teminde fayda vardır.

Vekâletnamelere aharı tevkil salâhiyetinin konulabileceği hakkında bir kayıt ilâve edilmemesinin sebebi de aynı mülâhazaya müstenittir.

Bu esaslar dairesinde ve yeni baştan tanzim kılınan madde metni Umumî Heyetin tasvibine

arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Adliye E. Reisi	M. M.	Kâtip
Çorum	Zonguldak	Konya
Münir Çağal	Şinasi Devrin	G. Gültekin
Antalya	Bahkesir	Bingöl
Numan Aksoy	O. Niyazi Burcu	Feridun Filrî
Bursa	Erzincan	Gaziantep
Atıf Akgüç	A. Fırat	Ö. A. Aksoy
Hatay	Kastamonu	Kayseri
B. S. Kunt	Abidin Binkaya	R. Özsoy
Manisa	Manisa	Sinob
A. Tümer	K. Örer	C. Atay
Tokad	Trabzon	
S. Atanç	F. A. Barutçu	

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 61 — Hazar veya seferde silâh altına çağırılan muvazzaf veya ihtiyat erat resmî ve hususî her türlü işlerinde kendilerini temsil etmek üzere diledikleri bir şahsı ikinci fıkrada yazılı hükümler dairesinde tanzim edilecek bir vekâletname ile de tevkil edebilirler. 3499 sayılı Avukatlık kanununun hükümleri mahfuzdur. Şu kadar ki, alâkâh mercilerce, bu erattan avukatı bulunmayanlar hakkında kendilerinin veya mümessillerinin talebi üzerine veya resen ve Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 465 ncı maddesinin birinci fıkrasında yazılı şart aranmaksızın muzahareti adliyeye müteallik hükümler tatbik olunur.

Birinci fıkrada yazılı vekâletnameler askerliğe daveti müteakıp ve kıtaya iltihaktan önce noterler, noterlik bulunmayan yerlerde sulh hâkimleri veya vilâyet veya kaza jandarma komutanları ile askerlik şubeleri reisleri ve kıtaya iltihaktan sonra da askerî adli hâkimler, bölük komutanları veya buldukları müessese âmirleri tarafından tanzim veya tasdik olunur. Bu vekâletnameler hiç bir harca ve resme tâbi değildir.

Bu maddeye tevfikân tanzim kılınan vekâletnamelerin hükümleri eranın terhislerinden iki ay sonrasına kadar devam eder.